

Duurzaam toerisme: KWESTIE VAN BEWUSTWORDING

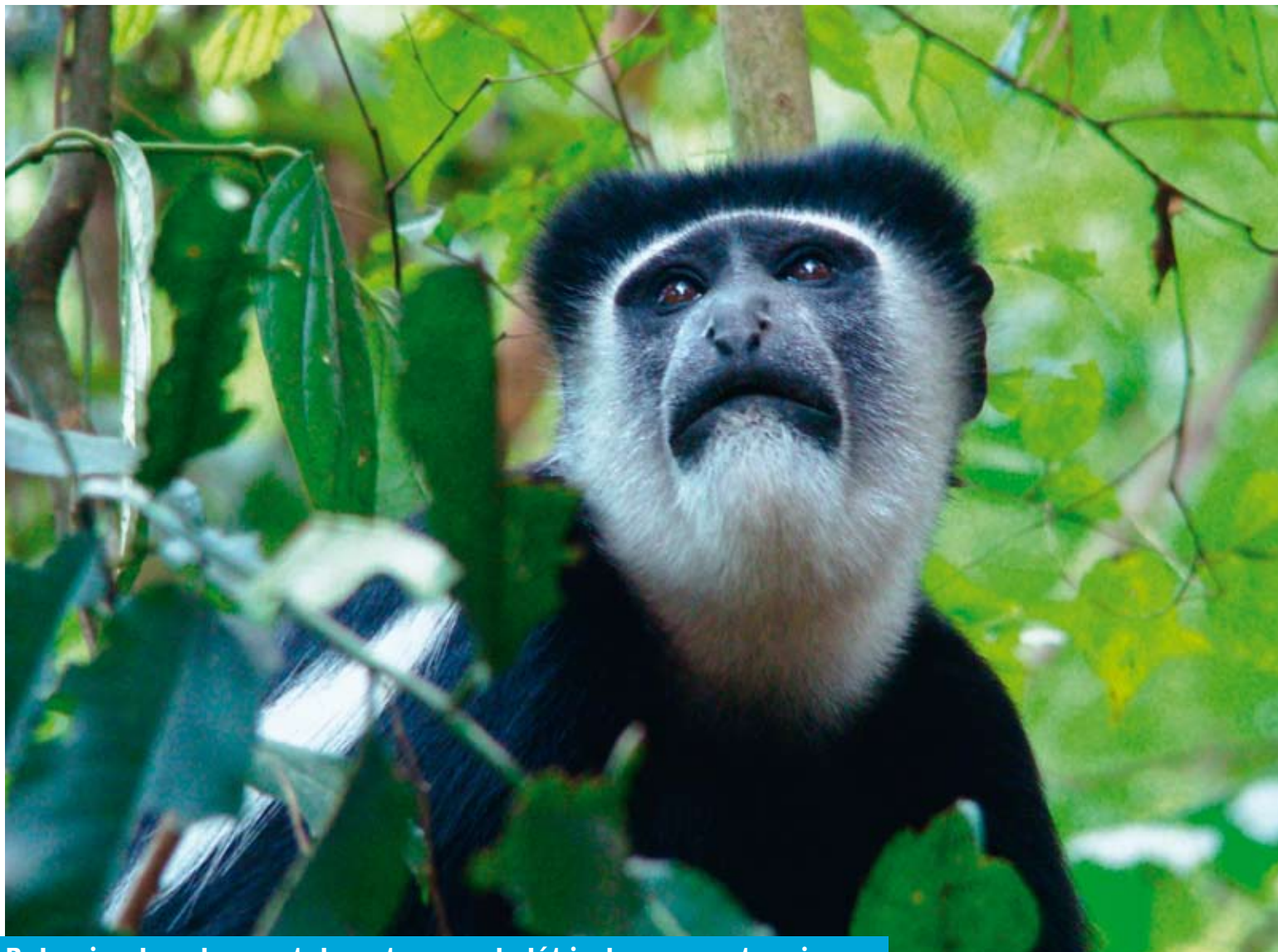
**Fundering
Vakantiebeurs
straks sterker
Pag. 18**

**Buik vol van
brandstof-
toeslagen
Pag. 21**

**De bagage
van...
Cor van Eijden
Pag 34**

Rekening houden met de natuur, ook dát is duurzaam toerisme.

Duurzaam toerisme: kwestie van bewustwording

Duurzaam toerisme is niet meer weg te denken uit onze maatschappij. Simpel gezegd is duurzaam toerisme voor de consument niets anders dan reizen naar en vakantie vieren op een bestemming en rekening houden met milieu, mensen, natuur en cultuur. Om in de toekomst reizen ook goed en zo verantwoord mogelijk te maken, is de ANVR samen met haar leden –circa 175 touroperators en 1850 (zaken)reisbureaus- sinds 1995 actief op het gebied van duurzaam toerisme. In 2009 krijgt dit onderwerp nóg meer aandacht. In dit artikel een korte terug- én vooruitblik op alle ontwikkelingen.

De reisbranche voelt zich nauw betrokken bij duurzaam toerisme. Om een duurzaam karakter te bewerkstelligen, heeft de ANVR in 2003 voor

en met alle ANVR-touroperators een zogenaamd PMZ-systeem (Product- en MilieuZorg) ingevoerd. Het PMZ-systeem is in 2008 geëvalueerd,

geactualiseerd, verder ontwikkeld, herschreven, gedigitaliseerd en verbreed naar Duurzaam Toeristisch Ondernemen (ANVR-DTO). Dit nieuwe initiatief, waarvoor een speciale commissie is opgericht, vervangt daarmee het 'oude' PMZ en wordt begin 2009 in gebruik genomen. Deze Commissie ANVR-DTO bestaat onder meer uit vertegenwoordigers van ANVR-touroperators en wordt in 2009 uitgebreid met ANVR-(zaken)reisagenten. Dit nieuwe en geactualiseerde systeem, dat in samenwerking met ECEAT (een organisatie die kleinschalig toe-

risme op het platteland bevordert en probeert waardevolle natuur- en cultuurlandschappen te behouden) werd ontwikkeld, maakt onderdeel uit van de internationale website www.travelife.eu en opereert onder de naam 'Travelife'. Via 'Travelife' kunnen ANVR-reisondernemingen onder andere digitaal trainingen volgen, examen doen, actieplanningen samenstellen en hun resultaten op het gebied van duurzaam toerisme rapporteren aan de brancheorganisatie. Het hernieuwde ANVR-DTO-besluit, waarin vast ligt dat alle touroperators zich verplichten tot dit systeem, ligt verankerd in het ANVR-beleid 'Duurzaam Toeristisch Ondernemen'.

Kopgroep

De ANVR bevindt zich door de ontwikkelingen van de afgelopen jaren in de kopgroep van Nederlandse brancheorganisaties als het gaat om Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO). Daarbij richt zij zich specifiek op duurzaam toerisme. Dat laatste is niet zo verwonderlijk want de ANVR voelt zich, met haar leden, medeverantwoordelijk voor de gehele keten (vervoer, verblijf, vermaak) waardoor toerisme een bijdrage levert aan duurzame ont-

wikkelingen. Om deze visie te ondersteunen, ontwikkelde de ANVR het zogenaamde DTO-beleid, waarbij zij zich proactief en toekomstgericht opstelt en niet alleen reisondernemingen én het 'duurzaam ondernemen en reizen' wil stimuleren en reguleren, maar er ook over wil communiceren. De belangrijkste fundamente die de basis van het DTO-beleid vormen, zijn duurzaam toerisme management, beleidsbeïnvloeding (lobby, kennis nemen en delen), het ontwikkelen en beschikbaar stellen van 'tools' en een goede interne en externe communicatie.

Hoger op de agenda

Elise Allart -voorzitter van de Commissie ANVR-DTO én werkzaam als Duurzaam Toerisme Manager bij TUI Nederland- onderstreept als geen ander alle activiteiten die er in de reisbranche worden ondernomen om het begrip duurzaam toerisme hoger op de agenda te krijgen. Allart: 'Dat de reisbranche een verantwoordelijkheid heeft, is een duidelijk gegeven voor de ANVR. Met het project 'Duurzaam Toeristisch Ondernemen' en alle facetten die daaraan zijn gekoppeld, wijst de brancheorganisatie de touroperators opnieuw op het belang hiervan.

De groene lat ligt weliswaar niet zo hoog als ik graag zou zien, maar het is wél een stap in de goede richting'. De Commissie ANVR-DTO geeft advies en aanbevelingen aan de Stuurgroep Consumentenzaken. Deze stuurgroep adviseert op haar beurt het ANVR Bestuur over het beleid en de uitvoering van duurzaam toerisme.

Nieuwe richtlijnen

Tijdens een speciale presentatie op de vakdag van de Vakantiebeurs in Utrecht wordt door de ANVR een aantal nieuwe, op duurzaam toerisme gerichte initiatieven in de reisbranche gelanceerd. Ook wordt gekeken naar de actuele ontwikkelingen in duurzaam toerisme. Allart: 'Nieuw bijvoorbeeld is dat de oude richtlijnen, opgesteld in de tijd van PMZ, zijn aangepast. Touroperators waren binnen PMZ al verplicht om een actieplan voor duurzaam toerisme te leveren, een DTO-beleidsverklaring te ondertekenen en intern een coördinator aan te stellen die zich met maatschappelijk verantwoord ondernemen bezighield. Maar in de nieuwe richtlijnen, die vanaf 2009 gelden, worden touroperators meer verplicht om richting de ANVR transparant te zijn over alle activiteiten die zij op duurzaam gebied ondernemen. Op deze manier proberen wij, de Commissie ANVR-DTO en de ANVR zélf, de hele branche vooruit te helpen en te ondersteunen'. Daarnaast wordt er voor touroperators op de vakdag een aantal tools gepresenteerd, die zij kunnen gebruiken in hun beleid voor maatschappelijk verantwoord ondernemen. Eén van de belangrijkste tools volgens Elise Allart is de komst van het TSS-systeem. TSS staat voor een Travelife Sustainability System, dat onderdeel is van de Travelife website, waarin wereldwijd accommodaties worden geregistreerd en waarbij wordt aangegeven of en op welke wijze deze accommodaties op het terrein van duurzaamheid opereren. Allart: 'Dit internationale accommodatiesysteem is vanuit Engeland opgezet, maar wij hebben er uiteraard over meegedacht. Het is gemaakt vóór en dóór touroperators. Touroperators die namelijk toegang hebben tot TSS kunnen bij het inkopen van accommodaties en het samenstellen van reizen inzicht krijgen in de duurzaamheid van te contracteren accommodaties. Door gebruik te maken van de informatie in dit systeem kan elke touroperator zo een extra stap zetten om zijn "ketenverantwoordelijkheid" te vergroten. Dát

Om in de toekomst reizen ook goed en zo verantwoord mogelijk te maken, is de ANVR samen met haar leden sinds 1995 actief op het gebied van duurzaam toerisme.

is juist belangrijk en een goede ontwikkeling. Ik weet zeker dat, zodra de ANVR deze richtlijnen en het nieuwe beleid heeft gelanceerd, de lat voor duurzaam toerisme in onze branche omhoog gaat en wij als branche een stukje groener worden’.

Proactief beleid

Ook bij TUI Nederland wordt duurzaam toerisme steeds breder gedragen. Elise Allart: ‘Wij hebben daarvoor een proactief beleid ontwikkeld. Nu zijn wij zo ver dat duurzaamheid wordt verankerd in alle bedrijfsprocessen. Dit kan alleen doordat duurzaam ondernemen sterk door ons topmanagement wordt gedragen en gestimuleerd’. Ook voor de eigen reisbureaus is een duurzaam beleid ontwikkeld. Belangrijke aspecten hierbij zijn het trainen van personeel, het actief informeren van klanten over duurzame vakantiemogelijkheden en het geven van het goede voorbeeld door zelf milieuvriendelijk te werken. Allart: ‘De afgelopen jaren lag de focus rond duurzaam toerisme zowel bij TUI als bij de ANVR veel meer richting de touroperators. Het wordt tijd dat dit gaat veranderen en óók de retail er volop mee aan de slag gaat. Daarnaast zal ook de Commissie ANVR-DTO een DTO-aanpak voor de reisagenten stimuleren.’

Klant onmisbare schakel

Dat andere touroperators ook (meer) aandacht aan duurzaam toerisme besteden, blijkt uit het verhaal van Jan de Ridder, directeur van De Boer & Wendel, eveneens lid van de ANVR-DTO-werkgroep. In de nieuwe brochure van De Boer & Wendel staat een apart hoofdstuk over duurzaam toerisme. De Ridder: ‘Ik denk dat wij één van de eerste via de retail verkopende touroperators zijn die consumenten, in samenwerking met GreenSeat, de gelegenheid bieden de CO2-uitstoot van hun vliegreis te compenseren. Ik vind dat duurzaam toerisme niet alleen iets is voor reisondernemingen. De vakantieganger is ook een onmisbare schakel’. Om het te compenseren bedrag te berekenen, is de wereld in vier zones verdeeld, waarbij iedere zone de -overigens door GreenSeat vastgestelde- CO2 compensatiekosten weergeeft. Deze lopen uiteen van € 12,- voor dichtbijbestemmingen tot € 71,- voor een reis naar Australië of Nieuw-Zeeland. De Ridder: ‘Het bedrag is gebaseerd op afstanden. De klant kan bij boeking van de reis

Tijdens de Vakantiebeurs 2009 kunnen bezoekers bij Travel Foundation Nederland controleren hoe duurzaam de eigen ‘voetafdruk’ is in het gekozen vakantieland.

Samenwerking retail

Travel Foundation Nederland organiseerde in 2008 een bijeenkomst voor reisbureaukeuzes omdat zij ook deze groep wil betrekken bij de voorlichting over duurzaam toerisme. ‘Wij hebben de retail nodig om onze boodschap aan de consument over te brengen. Retailers hechten veel belang aan een totaal informatiepakket dat zij de klant kunnen aanbieden. Ook helderheid en zichtbaarheid van de projecten die worden ontwikkeld en ondersteund, is volgens hen belangrijk. Daar ligt voor ons een mooie taak. In feite moet iedereen ons zien als een lichtgroene club, die het grote publiek niet wil en gaat vertellen dat zij niet meer mogen vliegen, maar datzelfde publiek wél meer over duurzaam toerisme wil bijbrengen’, aldus Pepping. Een tweede stap in die richting geeft TFNL op de Vakantiebeurs 2009, waar bezoekers in de TFNL-stand kunnen controleren hoe duurzaam de eigen ‘voetafdruk’ is in het gekozen vakantieland. Door het invullen van een vragenlijst wordt duidelijk of de ecologische ‘voetafdruk’ groen (prima), oranje (middelhoge score) of rood (nadelig voor het milieu en de lokale cultuur en natuur) uitslaat en kan een ieder zijn eigen inbreng op het gebied van duurzaam toerisme ontdekken.

bij het reisbureau aangeven of hij/zij de vlucht wil compenseren en zo op een eenvoudige wijze een bijdrage leveren aan het tegengaan van het klimaatprobleem’.

Bewustwording

Over het belang van de Commissie ANVR-DTO is De Ridder duidelijk. ‘De ANVR heeft de afgelopen jaren een belangrijke rol gespeeld in de bewustwording van duurzaam toerisme. Veel mensen in de reisbranche hebben de neiging om duurzaam toerisme weg te schuiven en onderschatten het belang daarvan. Als je het over duurzaamheid hebt, gaat het niet alleen om milieuvuiling maar meer om het op lange termijn beschermen van toerisme. Naast cultuur- en natuurbehoud spelen dan ook bijvoorbeeld factoren als het niet meenemen van foute souvenirs, het tegengaan van kinderarbeid of het ondersteunen van de lokale bevolking mee. In mijn ogen moeten mensen meer nadenken wat men in het toerisme doet en welke positieve bijdrage men daaraan kan leveren. Wij hebben bijvoorbeeld onze reisleiders opgeleid op het gebied van duurzaam toerisme. Onze insteek daarbij is niet de vraag hoe wij onze business kunnen laten overleven, maar veel meer hoe wij deze wereld netjes kunnen achterlaten voor onze kleinkinderen. Niet alleen reisorganisaties, maar ook reisbureaus en consumenten moeten daar in de toekomst meer tijd en energie in steken.’

Informatie-overdracht

Ook bij Oad is duurzaam toerisme een belangrijk, terugkerend onderdeel in het beleid. Wim Gramsma: ‘In tijden van een financiële crisis lijkt het er misschien op dat zowel de consument als de branche de duurzaamheid overboord gooit en dat het alleen nog maar om prijs gaat. Bij ons blijft duurzaam toerisme echter hoog op de agenda staan’. Dat Oad veel belang hecht aan duurzaam toerisme blijkt uit het feit dat zij ondertekenaar is van het ECPAT-gebeuren en mede-initiatiefnemer van Travel Foundation Nederland. Gramsma: ‘Waar wij vooral mee bezig zijn, is om via verschillende kanalen informatie te verstrekken. Zowel via onze website als via onze reisbescheiden en onze hostessen proberen wij de consument tot duurzaamheid te bewegen. Ook bij de inkoop van reizen proberen wij er rekening mee te houden. Dat geldt niet alleen voor de accommodaties, maar het

zit hem ook in de inkoop van vliegtuigstoelen en vooral excursies, waarbij wij geen excursies zullen inkopen die ter plekke de natuur op een onnodige manier beschadigen. Wij doen er veel aan om onze klanten hierover te informeren. Natuurlijk is hierbij ook een rol voor de reisagent weggelegd, maar wij nemen als reisorganisatie zeker ook zélf die verantwoordelijkheid. Bij ons intern wordt er er zowel tijd als ruimte ingeruimd om dit soort zaken aan de orde te stellen en proberen wij via een goede informatie-overdracht de klant op het goede spoor te zetten', aldus Gramsma.

Respectvol

Sawadee Reizen is volgens Saskia Griep, manager touroperating al 25 jaar duurzaam bezig. 'Voor veel arme landen betekent toerisme een enorme bron van werkgelegenheid en inkomsten. Het toerisme heeft echter ook negatieve gevolgen. Bij onze reizen proberen wij zoveel mogelijk rekening te houden met milieu, mensen, natuur en cultuur. Ook gaan wij respectvol om met onze toeleveranciers, waarbij het niet alleen om de prijs gaat maar veel meer om een langdurige en duurzame samenwerking'. Griep merkt dat de woorden 'duurzaam toerisme' tegenwoordig steeds vaker vallen. 'Zijn wij er als reisorganisatie in eerste instantie vooral op de achtergrond mee bezig, nu merk ik dat het belangrijk wordt bij veel organisaties en men dit ook uitdraagt. Ook de samenwerking met ontwikkelingsorganisaties, die je steeds vaker ziet, bewijzen dat. Wij schreeuwen het nog niet van de daken, maar doen achter de schermen veel. Ook de klant proberen wij tijdens onze reizen in contact te laten komen met de lokale bevolking. Bijvoorbeeld door een onderdeel in de reis op te nemen waarbij dit contact centraal staat, hetzij tijdens een overnachting bij de mensen thuis of tijdens excursies'. Zij is blij met de aandacht die er in de branche, en vooral vanuit de ANVR voor duurzaam toerisme is. 'Het leeft veel meer dan een paar jaar geleden. Ik zou echter graag zien dat het nóg breder wordt getrokken, niet alleen door touroperators, maar ook door reisagenten. Ik heb liever dat heel veel organisaties op het gebied van duurzaam toerisme een heel klein stapje doen, dan dat het beperkt blijft tot een aantal grote partijen die ermee bezig zijn'.

Krachten bundelen

Dat er binnen de reisbranche behoefte was aan

een organisatie die duurzame initiatieven binnen de reisbranche in Nederland ondersteunt, bundelt en ontwikkelt, blijkt in december 2007 als Travel Foundation Nederland (TFNL) wordt opgericht. Saskia Pepping van TFNL: 'Diverse reisorganisaties ontwikkelden al eigen activiteiten rond duurzaam toerisme. Zes van die organisaties hebben toen een aanzet gegeven voor een nationaal initiatief voor een duurzamere toekomst voor het toerisme. De achterliggende gedachte: alle krachten bundelen en zo een groter draagvlak creëren. Uiteindelijk heeft dat geleid tot het ontstaan van TFNL, dat overigens naar een Engels voorbeeld is opgericht en nauw samenwerkt met Travel Foundation UK'. Pepping onderstreept dat door het stijgende aantal toeristen steeds meer vakantiebestemmingen onder druk komen te staan. 'Wij willen juist een bijdrage leveren aan het behoud van deze bestemmingen en hierbij samenwerken met Nederlandse reisorganisaties, lokale ondernemers en gemeenschappen. Via reisgidsen, websites en reisbescheiden wordt aan consu-

menten van de deelnemende reisorganisaties achtergrondinformatie over onze organisatie verstrekt. Door deel te nemen aan ons initiatief kunnen organisaties ook hun maatschappelijke betrokkenheid tonen'. Doelstelling van TFNL -naast een positieve bijdrage leveren aan de lokale bevolking, natuur, cultuur en economie- is het ontwikkelen en opzetten van projecten in diverse vakantiebestemmingen. Pepping: 'Ons eerste project is begin 2008 gelanceerd. In Egypte ontwikkelden wij plannen ter behoud van de Rode Zee, dat vooral bekend staat als een duik- en snorkelbestemming. Echter, duiken kan schadelijke gevolgen hebben voor bijvoorbeeld het koraal. Vorig jaar hebben wij speciale trainingen ontwikkeld voor duikinstucteurs in Egypte, waarbij niet alleen het behoud van het koraal aan de orde komt, maar instructeurs ook worden getraind om de (duik)toeristen hierover te informeren en te vertellen hoe zij verantwoord kunnen duiken. Voor deze projecten werken wij nauw samen met reisorganisaties en hun lokale agenten. Dat werkt uitstekend'.

Lokale bedrijvigheid op het strand nabij Puerto Plata.